

LÄRAR- HANDLEDNING

Handbok för superhjältar – Del 9: En ny vän
av Elias & Agnes Våhlund
En handledning av Malin Wedsberg

Introduktion

Den här handledningen innehåller övningar som ska hjälpa dig att få dina elever att utveckla sin *läsförståelse*, och därmed sin *läslust*, genom att arbeta med ordförståelse, träna på att använda *läsförståelsestrategier* och att göra *textkopplingar*.

”Handbok för superhjältar” passar också utmärkt att ha som grund och utgångspunkt i *värdegrundsarbete*. I handledningarna till ”Handbok för superhjältar” del 1–8 hittar du övningar som knyter an till elevernas vardag med utgångspunkt i det berättelserna tar upp samt samarbetsövningar och uppgifter som tränar kamratskap och relationer. I den här handledningen beskrivs ytterligare två övningar som tränar social kompetens och hur man är en bra kompis.

Läsförståelse

Exempel på läsförståelsestrategier kan vara att förutspå handlingen, utreda nya ord och uttryck, ställa frågor till texten, klargöra otydligheter och sammanfatta textinnehåll. Men kom ihåg, det är textens innehåll som är det viktiga, inte själva strategin. Fokus ska ligga på textens innehåll.

Textkopplingar är också ett utvecklande arbetssätt för att göra texten tydlig för eleverna. Under läsningen stannar man upp och jämför texten med andra liknande texter – *text till text-koppling*, jämför texten med egna erfarenheter – *text till mig själv-koppling*, jämför texten med världen utanför – *text till världen-koppling*.

Det är du som pedagog som introducerar och modellerar. Ett exempel på att modellera kan vara att ”tänka högt”, att berätta för eleverna hur Du tänker och känner när ni läser en text. Lärare och klass har en dialog om textens innehåll. Textsamtalen ska vara strukturerade och tydliga, alla ska kunna delta på sin nivå.

Läs högt och läs i par, diskutera och reflektera tillsammans! Vikten av gemensam läsning och högläsning kan inte nog betonas. Genom de gemensamma läsoplevelsorna får eleverna verktyg som de sedan kan använda i det egna läsandet.

Alla övningar i handledningen delas in i vad man kan göra före läsningen, under läsningen och efter läsningen.

Läsförståelsefrågorna är indelade i:

På raderna – svaret står i texten.

Mellan raderna – här handlar det om att kunna dra egna slutsatser och läsa ”mellan raderna”.

Bortom raderna – här tänker man själv vidare och reflekterar över texten.

Läsförståelseövningar hittar du under varje kapitel.

Före läsningen

- Titta tillsammans på bokens omslag. Titta på bilden, läs titeln. Vad tror ni boken kommer att handla om? Be eleverna att motivera sina svar, t.ex. genom att du modellerar och motiverar varför du tycker och tror så eller så eller fråga ”Varför tror du det?” ”Hur tänker du nu?” Titta även på den stora bilden som inleder boken (s. 2–3).
- ”Vad ser ni här?” ”Var någonstans är det?” Jämför bilden med slutbilden som visar samma hus och gator men i ett kraftigt regn. Hur påverkar vädret stämningen i illustrationen?
- Vad är en prolog? (Här bara ett citat.) Vad berättar prologen?
- Inför epilogen: Vad är en epilog? På vilket sätt skiljer den sig mot de övriga kapitlen?
- På omslaget står det två namn: Elias och Agnes Våhlund. Varför står de namnen här? Vilka är de? Mer info om Elias och Agnes hittar du på: rabensjogren.se/forfattare/Forfattare/ och rabensjogren.se/forfattare/Illustrator/
- Förbered läsningen inför varje kapitel genom att gå igenom svåra ord och uttryck – se nedan under respektive titel. Men tänk också på att vissa ord förklaras bäst i sitt sammanhang och kan vara bättre att ta upp UNDER läsningen.

Under läsningen

- Gör textkopplingar. Vid högläsning, stanna upp vid lämpliga tillfällen och gör kopplingar till:
ANDRA TEXTER: Påminner det här om något annat vi läst? Berättelser om barn som mobbas, tuffa tjejer (Pippi Långstrump), bli någon annan, superhjältar, serier.
ELEVERNAS EGNA ERFARENHETER: Vad känner vi igen från t.ex. miljöer som skolan, vänskap – att bli ovänner, att kunna säga förlåt.
VÄRLDEN UTANFÖR: Vad får berättelsen oss att tänka på om världen utanför?
- Om barnen läser självständigt, arbeta på samma sätt och diskutera t.ex. efter varje kapitel eller ett stycke i kapitlet som du förutbestämt.
- Be eleverna stanna upp i sin läsning om det är något de inte förstår och fråga dig eller en kompis.
- Be eleverna ringa in (alternativt skriva ner eller räkka upp handen för att fråga) ord som är svåra att läsa eller förstå och diskutera dem allt eftersom.
- Be eleverna att försöka läsa om en mening eller ett stycke de inte förstod.

Efter läsningen

- Låt eleverna svara på läsförståelsefrågorna, se nedan. Låt eleverna formulera egna frågor. *Diskutera* frågor och svar tillsammans. Många av de öppna frågorna har inga givna svar utan finns där för att väcka tankar och göra reflektioner ihop i klassen och leder också till fortsatta diskussioner. Vid de frågor som passar extra bra att samtala kring och diskutera finns en **röd textrad**.
- Låt eleverna sammanfatta texten. Prata tillsammans om hur den började, vad som hände sedan och hur den slutade. Detta kan vara ett enskilt kapitel, men även hela boken när ni läst klart.

Berättelsen

En ny vän är den nionde delen i serien ”Handbok för superhjältar” och fortsättning på *Den längsta natten*.

Det är lugnt och stilla i Rosenhill. Röda Masken och de andra superhjältarna använder tiden till att öva på sina superkrafter och tävla mot varandra. Lisa gillar killarna, men ibland saknar hon en riktig bästis. En dag träffar Lisa en tjej som hon aldrig sett förut. Tjejen är tuffare och modigare än någon Lisa mött, men också mystisk. Vem är hon? Skulle hon och Lisa kanske kunna bli vänner?.

Tema

superhjältar, superkrafter, vänskap, samarbete, förlåtelse, tillsammans blir man starka, att tro på sig själv, äventyr, rädsla

Läsförståelsefrågor

Prolog

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad menas med citatet? ”Riktiga vänner sviker inte.”
- Efter läsningen: Blev citatet tydligare efter att ha läst berättelsen?
- **Diskutera tillsammans både före och efter läsning av boken.**

Kapitel 1

ORD OCH UTTRYCK

flåsade henne i nacken, sköt iväg som en pil, färdigheterna

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad menar Nick med att han fastnat halvvägs när han försöker att förvandla sig till olika figurer? (på raderna)
- Vem av superhjältarna vinner tävlingen och kommer först till klocktornet? (på raderna)
- Hur menar Max när han säger att Lisa aldrig kan vara sämst, trots att hon kom sist i kvällens tävlingar? (mellan raderna)
- Hur har Robert, Max och Nick förändrats sedan de träffade Lisa? (på raderna)
- Lisa säger att hon behövde Robert, Max och Nick för att bekämpa Wolfgang och hans vargar, men hur har killarna behövt Lisa? (mellan raderna)
- Varför saknar Lisa en bästis trots att hon har Robert, Max och Nick? (mellan raderna)
- Kan man inte vara bästis med flera? (bortom raderna) **Diskutera tillsammans.**

Kapitel 2

ORD OCH UTTRYCK

stånkande, kattskrälle, ytterligare, köpa hennes förklaring, samlade mod, hasade, en massa tankar rusade runt i hennes hjärna, harklade sig

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Hur kan Lisa veta vad katten i trädet heter? (på raderna)
- Varför vill Sandra hjälpa katten fast hon är allergisk mot den? (på raderna)
- Varför tror du att Sandra reagerar så konstigt när Lisa frågar vad hon heter? (mellan raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Är du allergisk mot något? Vad? Känner du någon som är allergisk mot något? Vad? (bortom raderna)

Kapitel 3

ORD OCH UTTRYCK

vindsförråd, stupränna, kunde inte tro sina ögon

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Hur tror du att Sandra kommit upp på hustaket? (mellan raderna)
- Varför är det förbjudet för Lisa att flyga när hon inte är Röda Masken? (mellan raderna)
- Varför tror Sandra att Lisa följer efter henne? (mellan raderna)
- Hur tar sig Sandra ner från hustaket? (på raderna)
- Vem tror du att Sandra är? Varför tror du det? **Diskutera tillsammans.**

Kapitel 4

ORD OCH UTTRYCK

förgäves, gett upp hoppet, sengångare (som liknelse), rusade motorn, raska steg

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför skriker bilföraren ”sengångare” till Sandra och den gamla damen? (mellan raderna)
- Hur kommer det sig att bilföraren har så bråttom? (på raderna)
- Varför tror den gamla damen att bilföraren dödat Sandra? (på raderna)
- Varför låtsas Sandra vara död? (mellan raderna?) Är det okej att göra så? Varför/varför inte? (bortom raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Bilföraren vet först inte om han ska vara arg på Sandra för att hon spelade död eller om han ska vara tacksam för att hon lever. Vad bestämmer han sig för? (på raderna) Varför väljer han att göra så? (mellan raderna)

Kapitel 5

ORD OCH UTTRYCK

timmarna släpade sig fram, desperat, välgörenhetsauktion, genomskinlig lögn

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför tror inte Lisa på att Sandra är ledig från skolan? (mellan raderna)
- Hur känner sig Lisa och vad tänker hon på den här dagen i skolan? (på raderna)
- Varför tycker Sandra att katten Smulan är konstig? (mellan raderna)
- Hur kommer det sig att Sandra glömmer bort att hon ska träffa superhjältarna och planera inför välgörenhetsauktionen? (på raderna)
- Lisa ljuger om anledningen till att hon ska träffa Max, varför? (på raderna) Är det okej att ljuga ibland och i så fall när? (bortom raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Sandras pappa har sagt att man inte ska ha vänner. Varför tror du att man säger något sånt? (bortom raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Hur kommer det sig att Sandra säger att hon är upptagen när Lisa frågar om de kan ses senare? Hur tror du att Sandra känner sig när hon säger det? (mellan raderna) **Diskutera tillsammans.**

Kapitel 6

ORD OCH UTTRYCK

på tok för långsamma, tryckt i sig (med betydelsen tryckt i sig mat)

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad menar Robert när han säger ”Hallå! Jorden anropar Lisa, kom!”? Varför säger han så till Lisa? (mellan raderna)
- Robert, Nick och Max tycker att det är lite mystiskt att de inte vet vem Lisas nya kompis är. Vad tycker du? Varför tycker du så? (bortom raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Tycker du att det är viktigt att ha koll på vilka dina kompisars kompisar är? Kan man ha olika vänner som inte känner varandra? Vad kan vara bra med det? (bortom raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Varför tror Sandra att hon inte är allergisk mot hamstrarna Olga och Oskar? (på raderna)

Kapitel 7

ORD OCH UTTRYCK

ninja, Haia (japanska begrepp, karateuttryck), kvarter, går upp i rök, så arg att hon nästan kokade

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför är inte Sandra rädd för att gå hem själv på kvällarna? (på raderna)
- Varför smyger Robert, Nick och Max på Sandra? (på raderna)
- Vad är det som gör att killarna känner att de behöver varna Lisa för Sandra? (på raderna)
- Hur reagerar Lisa när Robert, Nick och Max berättar för henne att de spionerat på henne och Sandra? (på raderna) Varför reagerar hon så? (mellan raderna)
- Vad är det sedan som gör att Lisa själv börjar fundera på om det är något mystiskt med Sandra? (på raderna)
- Tycker du att man ska lägga sig i om man tror att en kompis träffar någon som är mystisk eller lite skum? Varför/varför inte? Hur ska man i så fall göra? Vad ska man säga? (bortom raderna) **Diskutera tillsammans.**

Kapitel 8

ORD OCH UTTRYCK

överblick, gränden, snittar (med betydelsen små smörgåsar), ropade i mun på varandra, serveringskupoler, blängde, utmana

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför kan inte Lisa vinka till Sandra när hon ser henne i kön till teatern? (på raderna)
- När och var får Lisa en känsla i magen att det är något som inte stämmer? (på raderna)
- Vad menas egentligen med magkänsla? Kan du ge ett exempel på när man kan få det och hur det känns? (bortom raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Hur har rånarna lyckats ta sig in på teatern? (på raderna)
- Hur kan Sandra vara så modig att hon försöker stoppa rånarna tror du? Kommer hon att lyckas? (mellan raderna)

Kapitel 9

ORD OCH UTTRYCK

sysslar, flicksnärtan, kollegor, lär dig att välja dina strider

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Beskriv hur Robert, Nick och Max stoppar rånarna. (på raderna) Glöm inte att titta på bilderna.
- Beskriv hur Lisa gör för att stoppa rånaren som ställer sig på pianot. (på raderna)
- Vad menar Lisa när hon säger till Sandra att hon ska lära sig att välja sina strider? (mellan raderna)
- Hur tror du att människorna inne på teatern känner när rånarna hotar dem? (mellan raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Hur tänker och känner Sandra när hon hotar rånarna, tror du? (mellan raderna) **Diskutera tillsammans.**
- Har du blivit så arg någon gång att du gjort något som egentligen är ganska farligt? (bortom raderna)

Kapitel 10

ORD OCH UTTRYCK

lova dyrt och heligt/svor dyrt och heligt, fingeravtrycksläsare, bjöd att kliva på först, inget som helst tvivel, frysa ända in i mårgen

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Hur lång tid har det gått från att superhjältarna fångade rånarna på teatern till att Lisa träffar Sandra igen? (på raderna)
- På vilka sätt skiljer sig Sandras hus från de flesta andra hus? (på raderna)
- Vad säger Sandra att hennes pappa jobbar med? (på raderna)
- Vem är Sandras pappa och hur kommer Lisa på det? (på raderna)
- Tror du att Sandra vet vad hennes pappa egentligen sysslar med? (mellan raderna)

Epilog

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Hur reagerar Lisa när hon förstår vems hus hon är inne i? (på raderna)
- Varför förstår inte Sandra varför Lisa blir rädd inne i huset? (mellan raderna)
- Varför bryr sig inte Lisa om att hon blir genomvåt i regnet? (mellan raderna)
- Tror du att Lisa och Sandra kommer att kunna fortsätta vara vänner? Varför/varför inte? (bortom raderna)
- Vad tror du menas med det här citatet: *"När det regnar och allt känns hopplöst och trist. Ta ett djupt andetag, läs en bok och vänta. Efter de värsta skyfallen kommer de vackraste regnbågarna."* ur "Handbok för superhjältar"? (mellan raderna)
- Varför har författarna avslutat berättelsen med just det här citatet? (mellan raderna)

Diskussionsfrågor om vänskap

- Hur gör du för att vara en bra kompis?
- Vilka olika kompisar kan man ha? (till exempel ett barn, ett syskon, en gudfar, en mormor, ett husdjur eller ett gosedjur)
- Vad menas med citatet i boken *”Riktiga vänner sviker inte.”*?
- Vad gör man om man blir sviken?
- Hur kan man se till att alla får vara med, till exempel på rasten eller efter skolan på fritids?

Kompisövningar

Massor med fler övningar hittar du i lärarhandledningarna till "Handbok för superhjältar" del 1-8.

Skrynkla papper

Dela in tavlan i två halvor, på ena sidan ritas du en glad smiley, på den andra en ledsen. Be sedan eleverna komma med förslag på saker man kan göra eller säga som gör en kompis glad. Skriv förslagen vid den glada smileyn. Vad kan göra någon ledsen? Skriv det vid den ledsna smileyn. Därefter får eleverna varsitt tomt papper som de ska rita ett stort hjärta på. Hjärtat symboliserar en människas känslor.

Sedan läser du upp orden, ett i taget, vid den ledsna smileyn. För varje ord du läser ska eleverna skrynkla ihop pappret med hjärtat på. Pappret blir mer och mer ihopskrinklat ju fler negativa ord du läser. När de "ledsna orden" är slut läser du de "glada orden" ett efter ett. För varje nytt ord ska eleverna veckla upp pappret lite grann. Till slut är deras papper helt uppvikta (räcker inte orden till får du läsa samma ord flera gånger).

Titta på allas papper. Hur ser de ut? Jo, skrynklorna finns kvar. De symboliserar ärr man får när någon varit elak, när någon sagt eller gjort något taskigt. En bra kompis varken gör eller säger såna saker, en bra vän säger stopp om någon annan gör det. Hör eller ser du någon som säger eller gör något oschyst – säg ifrån!

Positiva meddelanden

Diskutera tillsammans med klassen vilka positiva egenskaper det finns hos olika människor och be eleverna komma på så många som möjligt. Skriv upp förslagen på tavlan. Dela ut skrivpapper och be eleverna skriva sitt namn överst på sitt papper. Sedan ska de skicka runt pappren mellan sig och alla elever får skriva en positiv egenskap om varje klasskamrat.

Därefter ska eleverna jobba två och två och rita och skriva egna meddelanden som uppmuntrar kompiserna att tro på sig själv. Eleverna kan skriva tillsammans eller var för sig och sedan ge lapparna till varandra.

Korsord

5

6

7

8

9

10

11

1

2

3

4

11

V Ä L G Ö R E N H E T S A U K T I O N

1. På teatern ska det vara en .....
2. Han kan förvandla sig till nästan vad som helst.
3. Billföraren kör nästan på en gammal .....
4. Lisa ser Wolfgang på en .....
5. Titeln på den här boken.
6. Här träffar Lisa Sandra första gången.
7. Vålgörenhetsauktionen ska vara på en .....

8. Servitörerna är egentligen .....
9. Robert fångar rånare med sitt elektriska .....
10. Olgas kompis.
11. Sandra tål inte katter, hon är .....